

KB ELEKTRISCHE INSTALLATIES – aanpak van de risicoanalyse & regularisatie oude elektrische installaties

Inleiding

Deze “guideline” kwam tot stand na beraadslaging in een Co-Prev werkgroep naar aanleiding van de publicatie van het KB van 4 december 2012 (B.S. 21 december 2012).

De guideline wil een hulpmiddel zijn voor de dagdagelijkse advisering van de bedrijven waarin de preventieadviseurs van de externe diensten voor preventie en bescherming op het werk komen.

1. Wetgeving

In het Belgisch Staatsblad van 21 december 2012 werd het **Koninklijk Besluit van 4 december 2012 betreffende de de minimale voorschriften inzake veiligheid van elektrische installaties op arbeidsplaatsen**, gepubliceerd.

Dit KB **vervangt** het KB van 2 juni 2008 betreffende de minimale voorschriften inzake veiligheid van bepaalde OUDE elektrische installaties op arbeidsplaatsen, dat wordt opgeheven.

Het koninklijk besluit betreffende de minimale voorschriften inzake veiligheid van elektrische installaties op arbeidsplaatsen steekt het KB van 2 juni 2008 inzake oude elektrische installaties in een nieuw en ruimer kleedje.

De bepalingen van dat besluit blijven geldig en hebben betrekking op:

- De werkzaamheden aan elektrische installaties
- De bekwaamheid en opleiding van en instructies voor de werknemers, om de risico's te vermijden tijdens de uitvoering van de opdrachten waarmee deze werknemers belast zijn
- Het technisch dossier dat de elektrische installatie beschrijft en dat de werkgever moet samenstellen en bewaren.

Er zijn niettemin een aantal verschillen.

Het KB van 4 december 2012 is van toepassing op *alle* elektrische installaties op arbeidsplaatsen en niet enkel op de oude elektrische installaties.

Verder dient elke elektrische installatie ten minste te voldoen aan de bepalingen van het AREI. Voor de oude elektrische installaties is er evenwel een afwijking toegestaan. Zij dienen in dat geval te voldoen aan de voorwaarden van Bijlage I: minimale voorschriften betreffende de uitvoering van oude elektrische installaties.

Elke elektrische installatie dient onderworpen te worden aan een gelijkvormigheidsonderzoek en een periodieke controle met de frequentie zoals bepaald in het AREI. De oude elektrische installaties dienen onderworpen te worden aan een eerste controle met betrekking tot de overeenstemming met het AREI of met de bepalingen van Bijlage 1. Deze dient ten laatste op 1 januari 2014 uitgevoerd te worden.

De oude elektrische installaties dienen uiterlijk op 31 december 2014 te voldoen aan de bepalingen betreffende de risicoanalyse en de te nemen preventiemaatregelen.

Uiterlijk op 31 december 2016 moeten de bepalingen van de artikelen 8 en 9 betreffende de conformiteit van de oude elektrische installaties aan de minimum eisen van Bijlage I, uitgevoerd zijn.

Deze datum mag maximaal met 2 jaar overschreden worden mits een gedetailleerd uitvoeringsplan op te stellen met het advies van de preventieadviseur en het Comité.

2. Doelstelling werkgroep

In de schoot van de Co-Prev commissie risicobeheersing werd tot de oprichting van deze werkgroep beslist.

De bedoeling is tussen de EDPB tot een zelfde praktische aanpak (o.a. inzake de risicoanalyse) te komen, en zulks vanuit het perspectief van de gebruiker-klant (opnieuw inschakelen van automaten, aandacht voor personen die werken aan of in de omgeving van elektrische installaties –groepen BA4 en BA5- werken met derden). Tevens streven we er naar om de link tussen het keuringsverslag en de risicoanalyse duidelijk te maken.

In onderstaande tekst belichten we een deel van de wetgeving. Met name de vraag: “Hoe pak ik een risicoanalyse voor een elektrische installatie aan?” en “Hoe breng ik een oude elektrische installatie in regel?”

3. Voorstel tot aanpak van de risicoanalyse

De verplichting tot het uitvoeren van een risicoanalyse is niet nieuw. Deze dateert al van bij het verschijnen van de Welzijnswet in 1998. Nieuw is wel dat het KB van 4 december 2012 een termijn oplegt voor de oude elektrische installaties waarbinnen de risicoanalyse dient gebeurd te zijn en de preventieve maatregelen dienen genomen te worden; namelijk 31/12/2014.

De werkgroep heeft een checklijst opgemaakt, die kan dienen als basis voor de risico-inventarisatie en -evaluatie van elke elektrische installatie, dus niet alleen de oude elektrische installaties.

Deze **checklijst** behandelt de 11 risico's, vermeld in het KB van 4 december 2012 onder afdeling II artikel 4, en voegt daarbij nog 3 andere risico's, vermeld in het AREI onder artikels 18, 139, 140 en 141.

Dit zijn de risico's die minimaal dienen opgespoord en geëvalueerd te worden. De checklijst is niet limitatief. Het is duidelijk dat hierbij alle andere risico's die men zou kunnen tegenkomen bij de risico-inventarisatie en –evaluatie, zijn op te nemen en te beoordelen. De checklijst vermeldt een aantal mogelijke vaststellingen en geeft in een volgende kolom een toelichting bij het mogelijk gevaar dat ze kunnen betekenen.

Bedoeling is elk aanwezig gevaar te beoordelen: vormt het een risico?. Voor deze beoordeling kan de werkgever gebruik maken van diverse methoden; zoals de methode van Fine & Kinney, een risicograaf of de methodiek van de Sobane.

Het keuringsverslag, opgesteld door de erkende organismen, kan gebruikt worden als input voor een deel van de risicoanalyse.

Het is belangrijk om even te duiden op het verschil tussen het uitvoeren van een risicoanalyse, dewelke volgens het KB dient uitgevoerd te worden door de werkgever, en het uitvoeren van een keuring door een erkend organisme.

Het erkend organisme verricht een keuring om de conformiteit met het KB van 4 december 2012 te onderzoeken. Zij toetsen de bestaande situatie af aan de reglementen en voorschriften en komen tot de vaststelling van conformiteit of van een inbreuk.

De risicoanalyse die de werkgever uitvoert, richt zich op de identificatie van mogelijke aanwezige risico's en de formulering van preventieve maatregelen om de risico's weg te nemen of te verminderen.

De **checklijst** spitst zich niet zo zeer toe op de inhoud van de elektrische kast en de technische details, maar behandelt grotendeels de nabije omgeving of werkpost, waar de installatie zich bevindt. De checklijst bekijkt ook de interactie met de gebruikers tijdens het normale gebruik van de elektrische installatie, de reiniging en onderhoud en werkzaamheden (inclusief installatie en demontage) aan of in de nabijheid van deze elektrische installaties.

Er zal logischer wijze een overlappingsgebied bestaan tussen de risicoanalyse van de werkgever en de keuring van een erkend organisme, alleen al maar omdat het KB specifiek 11 te evalueren risico's opnoemt, waarvan er een groot deel ook in het AREI behandeld worden.

Het keuringsverslag versus de checklijst:

De vragen die in de lijst zijn opgenomen, zijn punten waarvan zich zeker een evaluatie van de risico's opdringt. De vragen werden voorgelegd aan GTO-Projectgroep Certibel. GTO is het gemeenschappelijk technisch orgaan van de erkende controleorganismen. Het GTO spreekt zich niet uit over het al dan niet compleet zijn van de voorgestelde checklijst. Zij geven zelf wel aan in hoeverre de punten – zoals vermeld in de checklijst- worden genoteerd door het erkend organisme (in het keuringsverslag).

In de checklijst is informatie over het al dan niet noteren in het keuringsverslag in detail opgenomen in de kolom "verband met het keuringsverslag". Er wordt een onderscheid gemaakt in 3 categorieën.

De diepgaandere technische aspecten van de uitvoering van een elektrische installatie, en hun conformiteit met het KB van 04/12/2012, is het specifieke gebied van de erkende organismen en laten we dus ook over aan hen. In de risicoanalyse maken we enkel de verwijzing naar hun keuringsverslag en de mogelijke inbreuken.

Uitvoeringsteam:

Bij een goede en degelijke uitvoering van de risicoanalyse, zijn verschillende mensen betrokken.

Naast de interne preventieadviseur is het evident dat in deze specifieke en moeilijke materie de elektrotechniker/elektricien met zijn ervaring en kennis een grote rol speelt. Ook installateurs/ studie bureaus kunnen advies formuleren over de oplossing om risico's weg te nemen/ te verminderen.

Verder zijn de installatieverantwoordelijke en eventuele werkverantwoordelijke zeker betrokken wat betreft het operationeel gebruik en het uitvoeren van werkzaamheden.

De externe diensten voor preventie en bescherming kunnen in deze materie hun ervaring in het uitvoeren van risicoanalyses, en specifiek m.b.t. elektrische risico's, ten dienste stellen van de werkgever.

Maatregelen:

Bij het formuleren van maatregelen, dient steeds de preventiehiërarchie¹ gevolgd te worden. Inbreuken uit het keuringsverslag van het erkend organisme moeten weggewerkt worden om de installatie conform te maken.

¹ Preventiehiërarchie cfr. KB 27/03/1998 Welzijnsbeleid - art.9

4. Voorstel tot chronologische aanpak: oude² elektrische installaties in regel brengen

De tabel geeft een mogelijke chronologische volgorde (niet wettelijk bindend).

De werkgever is in alle gevallen de eindverantwoordelijke. Hij kan zich laten bijstaan door (zie 'WIE')

	REF	OMSCHRIJVING	Wie	Deadline
1		Inventaris opmaken van oude installaties (delen) zowel voor HS als LS	Elektriciens	
2		Opstellen van elektrische schema's: - Schema van het netsysteem (TT, TN) - Eendraadschema - Blokschema met relatie tussen de borden	Elektriciens	
3	Tabel	Bepalen van uitwendige invloedsfactoren ³	IDPB/EDPB	(2000)
(4)		Berekeningsnota's indien nodig, eventueel metingen (optie: enkel indien nodig)	Elektriciens of extern technisch	
↓		Indien 1 t/m 3 (4) voorbereid:		
5		Controle door erkend organisme: overeenstemming AREI of bijlage I van KB	Erkend Organisme	1/1/2014
6	Checklijst	Risicoanalyse opmaken	IDPB/EDPB & Elektriciens of extern technisch	< 31/12/2014
7		Opmaken van bevoegdheidsverklaring (BA4/BA5-attest) ⁴	Werkgever	(2004)
8		Nemen van maatregelen n.a.v. de risicoanalyse	Werkgever	31/12/2014
9		Installatie in orde brengen: moet voldoen aan conformiteit bijlage I	Werkgever	31/12/2016 (+2j.)
10		Periodieke keuring volgens periodiciteit AREI	Erkend organisme	

BIJLAGE:

Checklijst

Tabel (uitwendige invloedsfactoren)

² Een oude elektrische installatie is een elektrische installatie waarvan de uitvoering is aangevangen uiterlijk op 1 oktober 1981 (indien de inrichtingen geen elektriciteitsdienst hebben die bestaat uit gewaarschuwde of bevoegde personen met bekwaamheden gekenmerkt door code BA 4 of BA 5 uit het AREI), of uiterlijk op 1 januari 1983 voor de andere installaties.

³ Geen nieuwe wetgeving: reeds vermeld in KB 07/05/2000 – tabel te paraferen door werkgever en EDTC

⁴ Attest op te maken door werkgever cfr. AREI art.47 [KB 25/04/2004. wijziging van de artikelen 28, 47, 192, 196 en 266 van het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties]